

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliæ Qvadragesimales Reverendissimi D.ni P. F. Hieronymi Baptistæ De Lanvza Venerabilis memoriæ Episcopi Barbastrensis & Albarrazini, Ord. FF. Prædicatorum

Ex Hispanico idiomate in latinum perfectè fideliterq[ue] iuxta posteriorem omnium, nouamq[ue] editionem translatae, & ab innumeris cùm S. Scripturæ, tùm SS. Patrum typographicis erroribus emendatæ ... cum triplici Indice ...

Lanuza, Jerónimo Bautista de

Antverpiæ, 1649

§. 17. Qui inimico non remittit, ei Diuinæ non proderit misericordia, sicut nec loab cornu altaris.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53012](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53012)

difficilius inuenies, quam quod quis suos diligit
 in p. 118. Vocat hoc præceptum: *Vltima corona honorum,*
 serm. 7. ad *totius virtutis cacumen.* Et D. Paul. *e Flenit do-*
legis est dilectio. Qui itaque hoc petit, petit
 serm. 3. *nitidinem legis, & opus in lege Dei omnium*
 9. *perfectissimum & eminentissimum.*
 b. Divrs *Iudicarent alij hoc vltimo proponendum, sci-*
 Cur. 15. *licet in hebdomada sancta, quando iam per fre-*
 Rom. 18. *quentes conciones, fidelium cordibus rite dispo-*
 in Matthe. *litis, ipso Parasceues die huius præcepti adiu-*
 Tom. 1. *pletionem Christi exemplo prædicamus. Nemo*
 e Sam. 13. *reprehendat Ecclesiam. Instituit hoc tempus, quo*
 10. *agamus de peccatorum obtinenda remissione: ad*
 hanc verò actus omnium efficacissimus (vt nihil
 dicamus de Sacramentorum receptione) est of-
 fensarum remissio. O quam foret efficax oratio
 illa dum genuflexus à Deo misericordiam postu-
 las, illi omnium iniuriarum plenissimam offerres
 remissionem, quâ tuis indolisti inimicis. Quan-
 do peccata tua confessurus accedis, primum te
 paululum recollige, & ex intimo cordis affectu
 inimicis ignosce, & congruè poteris dicere: *Di-*
mitte nos debita nostra, sicut & nos & c. Nullum
 reperio opus, cui fortius David innititur, vt
 suorum peccatorum veniam speraret, quam dum
 Sauli pepercit in spelunca, cuius manibus, vt ex-
 dis teus, iam tradebatur occidendus; vt præfati
 sumus: quo peracto, spelæo egressus coram Deo
 provolutus, Psalmum celestem inchoat, pleno
 guttore Dei misericordiam implorat, totâ fidu-
 ciâ. *Miserere mei, Deus, miserere mei, quoniam*
in te confidit anima mea. Vt notat D. Gregor.
 Nylsen. & declarauimus. Et quod Semel maledi-
 centi vitam donasset, tantam ei spem contulit ob-
 tinendi culpæ suarum indulgentiam: vt per
 hoc eius se quasi certum consideret, vt ibidem
 diximus. Huic concinit doctrina Christi. *Si er-*
go offers munus tuum ad altare & c. Relinque tibi
 & c. *Et vade reconciliari & c.* Doctrina hæc my-
 steriis abundantiore quam verbis: vt alias expo-
 sumus. Hinc deducimus, cur Christus affixus
 cruci, primum pro crucifigentibus eum inimicis
 & tortoribus Patrem supplicans ait. *Pater, di-*
mitte illis. Diuinus enim ille Sacerdos, totius
 mundi in se peccata receperat, & vt eorum obti-
 neret indulgentiam altare crucis ascenderat: ete-
 nim sciebat ad eorum remissionem, omnium
 maxime econducere, hostibus ignoscere, vt & tibi
 ignoscatur. Proinde duo hæc coniunxit Isaias:
Ipse peccata multorum tulit, & pro transgressoribus
rogauit. Sacratissima verba de quibus alias.

S. 17. Qui inimico non remittit, ei Diuina non prouidet misericordia, sicut nec Iob cornu aliaris.

Ridet Spiritus S. vt fatuum, eum, qui nolens inimico remittere calumnias sibi illatas, suorum peccatorum à Deo postulat misericordiam. *Qui vindicari vult, à Domino inue-*
niet vindictam, & peccata eius seruant seruabit.
 Nihil hic prætereamus, rationem assignat: *Ho-*
mo homini seruat iram, & à Domino quarit mæde-
lam. Hoc innuit Christus in parabola deseruo, cui Dominus decem millia talenta non dimisit: quia conseruo suo supplicanti centum denario. rum debitum non laxauit. Vt alio loco diximus a quam parabolam sic Christus concludit: *Sic &*
Pater meus celestis faciet vobis, si non remisistis vnusquisque fratri suo, de cordibus vestris. Hæc parabola nitebatur D. Chrylost. auditores suos ad huius obseruantiam præcepti permonere, & tantâ verborum elegantia perorauit, vt ipse in fine concionis factus fuerit, quod oculis testibus, perciperet fructum quem fecerat, vnde & sibi congratulabatur. *Gaudete & lator: quæ video vos tantâ voluptate, quæ dicimus, audire, & plausu tanto excipere, promptissimi esse, & ad Domini mandati adimpletionem paratos.* Vidit igitur D. Chrylost. fructum, quem huius parabolæ propositione fuerat operatus, & certè permagnum, sicut ibidem retulimus: & fortè, eo prædicante surrexerunt quidam Auditorum in medium, dimittentes calumnias, remittentes veteres inimicitias, & in pacis oscula cotruentes. Sicut postmodum contigit Apostolo nostro S. Vincentio Ferrario eandem materiam prædicanti: Supponit D. Chrylost. nihil adeo diuinam iracundiam, quam videre aliquem pertinacem, & obstinatum in remittendo sibi illatas calumnias. *Nihil omnium Deus ita odit, & auersatur, vt hominem vltionis audiam, & in animo suo perpetuas aduersus proximum seruauit inimici: quantum enim peccati eius damnum est, ut misericordiam Dei reuocet, nec locum habere sinat.*
 Ad huius probationem, perpendit hæc parabolam, in qua Regis clarissimè præfuit & bonitas & misericordia erga seruum suum; cum enim tantum esset debitum, vt pote decem millium talentorum, ei hæc summam vnus humillimæ petitionis intuitu liberalis dimisit, insuper cum nec debiti quidem peteret remissionem, sed temporis tantum dilationem; *Patentiam habe*

54
 Eccl. 28
 1
 2
 3
 4
 5
 6
 7
 8
 9
 10
 11
 12
 13
 14
 15
 16
 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100

in me; & omnia reddam tibi. Non ei temporis tantum indulfit dilationem, quin & totum ei dimisit debitum. *Omne debitum dimisit tibi: quoniam rogasti me.* Ex quo liquido patet ei Regem plura concessisse, quam ille deprecabatur. Verum enim verò, cum in hoc misericordiz & bonitatis suæ statuerit exemplum, ostendere voluit, quam grauitèr offensus, & pronocatus fuerit ad iram contra illum talem seruum, eò quòd conseruo suo nedum debiti centum denarium remissionem, sed & temporis dilationem supplicanti pertinax negauerit & in eum, effera bile commotus, summâ iniuriâ seuerit; ob quam culpam à Domino mali serui nomine damnatur: *Serue nequam.*

Res norat digna: Reprehensus à Rege ob dissipata eius bona, & decem millium talentorum debiti conuictus, numquam audiuit: *Serue nequam:* cum, & hoc nomen tunc a patris me conueniret, tanquam infidelitatis & malæ administrationis reo, sed modò tantum, cum conseruo temporis prolongationem concedere recusauit.

Clementissimo enim Regi nihil adeo reddidit reprehensione dignum seruum hunc quam audire, quòd conseruo suo parere nequam nolisset.

Vide Domini indignationem, vide quantum malum sit iniuria remissa, cum decem millia talenta consumpsisset, non vocauit eum malum: sed nunc, quando conseruo crudelis fuit. Male serue, inquit, omne debitum dimisit tibi, &c.

Secundo: cum ei omnia dimississet, (a) omnia reducit ad iudicium & tunc inquit & quasi ei nihil condonasset, ita illum carceri mancipauit ob debitum, vt æternas luat meritissimas pœnas: cum numquam tali debito se hendo sit sufficiens. Sic & Pater meus celestis (concludit Christus) facies vobis, si non remiseritis vnusquisque fratri suo de cordibus vestris. *Formidolosa est hac sententia,* ait D. Hieronymus. & quæ tibi olla tremore concutiat: quod si ratione repetendi debita & peccata semel remissa, nobis sit necessarium eo vii medio, quo hoc declarant Theologi, illud liquido hinc concludimus nullam tibi sperandam à Deo peccatorum veniam, si nec tu proximi calumnias in te commissas remiseris. Quod satis patuit in multis, præsertim in Esau, Saule, Antiocho, de quibus ex intentione diximus. Nominatim verò in Ioab: Appropinquauerunt dies David vt moreretur: vocat ad se Salomonem quem regni successorem designauerat, de suis disponens, hoc ei præcipit, quod ab eo perfici volebat: Inter alia, fili mi, hoc tibi iniungo: vt me è viuis sublato, statim

vitam auferas consobrino tuo, fororis meæ filio Ioab: sitque ille primus, in quem tuæ potestatis stringas gladium, non ei parcas, non ei ne vnum vitæ diem concedas. Hoc ita ad Critolai libellam Salomon est executus, vt quo die David mortalitatis debitum persoluit, clausitque oculos, illicò mandarit Duci fortissimo Banaiæ, vt electâ militum manu aggrediretur Ioab, eumque confoderet. Rumores tristes deferantur ad Ioab. Quid ille? Confugit ad tabernaculum Dei, velut ad locum sacrum. Nihil refert, ait Salomon: vade, *Es interfice eum & sepeli;* & amo. Reg. 1. ac sacrilegum videatur, consobrini mei sanguine Dei altare purpurare: non enim iustum est, vt ei veniat præsidio tabernaculum, nec in hoc sacro altaris loco inueniat asylum. Res tragica: de qua dubium est, vtrum demitrat magis debeas, vel Dauidem hoc præcipientem, vel Salomonem hoc exequentem.

Quæ potuit subesse ratio, cur David tam grauitèr se offensum ostenderit, vt etiam in horâ mortis, horâ inimicis ignoscendi: horâ, inquam, illâ, quando ei utelissimi quique, non solum ignoscunt, sed & ipsi supplices errorum veniam tam à præsentibus, quam absentibus flagitant; cum esset David tam præclarus hostium reconciliator, hoc statuat primicium, ut parcatur Ioab. Erat Ioab fororis eius filius: Generalis exercitus Dux, feruierat Davidi, celebertimas obtinuerat victorias, insuper vt Dauidi complaceret, vtiam euidenti vitæ periculo exposuerat, quo & cæsus est. An forsan propter hoc cum iussit interfici? Frequenter enim contra quos acruis exardescis, quo tempore incurrere res agitur, sunt illi amici, qui tuis nequitis humeros præbuere. Et cum iam illud David, fieri præceperit, admiror Salomonem, illud ad litteram ita fuisse exequutum: cum esset Ioab eius consobrino, & res illa prima esset, quâ Regi suæ potestatis ostenderet auctoritatem, ob quam eum procul dubio nimis crudelitatis arguerent; adde, quòd cum Salomon tantus esset tabernaculi Dei, & altaris cultor, noluerit tamen frui Ioab eius præsidio: licet omnes nationes, etiam maximè barbaræ, loca Deo sacra, iniurata, & reorum refugium securissimum esse voluerint, vt aduertit D. August. a.

Huius mandati rationem assignat Abulencius: mirum scruitiam quâ Ioab Absalonem filium David interemit; qui licet patri suo fuisset rebus bellis, & acerbioribus eum iniuriis oppressisset, verumtamen in omnium Principum confessa, & exercitu

D.
C. 11.
Tom 2.
(a) Pol.
uer al.
jugo.
Tract. 4.
ru. 140.
& seqq.
& Tract.
5. n. 129.
& seqq.

I. I.
Cur De.
uid Salo.
mon.
præcep.
it, occu.
derit.
Ioab.
L. 1. d.
cin. Di. 4.
4. 119.
5. 4.
10. 13.
Reg. 7.
& 7. 15.
37.
exercitu

exercitu circumstante, praeceperat David, omnium gravissimè læsus, *Servate mihi puerum Absalon.* Ille vero adeo feroci in Absalon est animo concitatus, neglecto Davidis imperio, ut honori sibi duxerit vicisci iniurias, nec vllà vti misericordiã; quinimo data occasione, cum tribus lanceis perdidit: talis iniuriatum vindex, immisericors, & Regis inhibitioni parum obediens, imo totus refractarius, moriatur, nec ei proffit Dei tabernaculum. cornu liceat amplectatur altaris, sine misericordia transfodiatur. Hoc innuere voluit David, (teste Abulense) his verbis: *Tu nosti, quæ fecerit mihi Isab filius Sarvia.* Tenè offudit, o David i tenè lanceã transfixit? Tu nè istum persequisti? Me, me offendit, & licet lanceã cor Absalonis transficerint, vetius tamen me, cor meum transfoderunt: & ego qui læsus & pars offensa, si praeceptam vt ignolceret. *Servate mihi puerum Absalon.*

Dico tibi (amabo) An non Deus ipse tibi hoc praecepit in congregatione Ducum tuorum, Apollolorum, & totius mundi quod licet proximus tuus foret perduellis, ei igno sceres, & fieres ei misericors? qui licet peruersus, filius tamen est Dei per creationem, & germanus tuus per naturam: *Ego autem dico vobis: Diligite inimicos vestros.* An hoc veritas non est, licet te proximus grauius offenderit, quod Deus sit principaliter pars læsa? Alter enim dum te lædit, peccauit, & omne peccatum primò lædit Deum. Ita vt, quando incidis in adulterium, sic eue David, quo vxoris lædis maritum, potes Deo dicere: *Tibi soli peccaui.* Vos, vos estis tam peruersi, & crudelis Christiani, vt audientes Regis & Domini vestri, toties repetitas voces, & vobis de nouo hæc mandata renouata, illa contumacis, praterea tres lanceas vibretis contra proximum vestrum, vnam, quã eius honorem, alteram quã eius bona temporalia, tertiam, quã eius vitam perdat, quæ omnia libentissimè videres esse pessimè data.

Cum igitur hæc agatis, & in his persistatis maleuoli, scitote, vobis nec Dei tabernaculum, nec sacrum altare ad misericordiam profuturam. O supremum salutis nostræ altare, misericordiam Dei! ad illud periculis pressi recurrimus. *Adeamus ergo cum fiducia ad thronum gratiæ, vt misericordiam consequamur, & gratiam inueniamus in auxilio opportuno.* Non tibi erit subsidio Dei misericordia, nec eam in altari inuenies: iam enim pridem tulit sententiam D. Iacob. *Iudicium sine misericordiã illi, qui non fecit misericordiam.* Nec super hac re miseris: vos epim

ipsi singulis diebus sæpius contra vos ipsos feritis hanc sententiam, quando dicitis: *Dimittite nobis debita nostra, sicut & nos &c.* Ad quæ verba, valde præclara dicit D. Gregor. Nyss. quæ nu 215, alias retulimus & concludit D. Chrysoft, *Tu le- & segg. gem scribis de venia & pona, in cui causa seris D. Cui n. sententiam: dimittite nobis sicut dimittimus, vide Hom. 38. quid dicas, nec contra te ensem, vt insanus & su. in Ioann. reus stringas.*

Addit D. August. declarans hanc petitionem, quam Christus in nostram salutem ori nostro suggessit: *Dimittite nobis debita nostra, sicut & nos &c.* Comperta est Christo nostra infirmitas, & quàm frequenter in peccata dilabimur, præcabit nobis remedium generale pro omnibus illis, & medicinam cunctis animæ nostræ morbis curandis vniuersalem: cum quotidiana sit eius infirmitas. Quæ est ista? Te persequentibus paete, hypocphantis ignoscere. Quotidie Deo talem moues, indiges remedio. Quomodo hoc mihi? Manibus tuis hoc Dominus tradidit, & te ipsum tibi statuit vt regulam & remissionem, quam petis, n. e. suram adæquatam. Res mira: Sunt actiones Dei. regula, vestris actionibus: quod si vestras optetis perfectissimas, illum imitemini, eius sint vobis actiones, prototypum. *Estote perfecti, sicut & Pater vestrorum caelestis perfectus est.* D. Paul. addit: *Imitatores estote Dei.* Sæpius audiuimus ex D. Gregor. *Omnis Christi actio, nostra est instructio:* quod verum dicimus in virtutum actionibus, quod velit, quanta nostra fert possibilitas, cum imitemur. In vna vero sola virtute comperies, Deum suas velle actiones, vestris conformare & sint vestrae, eas regula actionum. Quas illas dixit? Remittere iniurias: & vobis clarè dico: videte quid agatis, quia pro vt vos hic egeritis, & ipse agat, & hoc vobis vult adeo certum fieri, vt vos ipsi illi hoc proprio ore dicatis: Domine, in eo quod ego inimicis ignosco, volo esse regula & mensura, secundum quam tuas instituas actiones. *Dimittite nobis debita nostra, sicut & nos &c.* Nescio, ait D. Greg. Nyssen. quid pluris Deus in tui gratiam facere poterit in hoc præsertim, cuius magis indigemus: quam te tibi & voluntati tuæ statueret suarum regulam actionum. Beneficium tam extraordinarium, vt se Deus magis humiliare non posse videatur.

Hinc collige cum D. August. quanto ordine Christus procedat in orationis Dominicæ petitionibus. *Pater noster:* quod reseruans pro vltima petitione, nostrorum veniam delictorum, & ad eãdem mensurã, quã aliis mensi fuimus, statim

Tract. 5.
nu 215,
& segg.
Cui n.
vide Hom. 38.
in Ioann.
To. 3.
56.
Ser. 9.
de di.
uerfa
c. 11.
& segg.
Malte.
5. 48.
Ephes.
c. 5.

tim addit: *Et ne nos inducas in tentationem.* Quae est, (rogat D. Aug.) tuò iudicio omnium perniciosissima tentatio, quae Christiano homini potest obesse? Delinquentibus nolle demittere, vltionis auiditate flagrare? Quid credis & times? salutem & vitam tuam magis conuictum? Dices; morbos, febres, lateris dolores, praefocaciones, paralyfin, hydropysin, exanthemata &c. Pallefis: aliud longè potest esse: Et quod illud? hoc nimirum, quod medicinis, quibus morbis mederi opus est, tolleret omnem vim operatiuam.

Exponit Spiritus S. Dei misericordiam quicum praenosset multas easdemque diuersas in mundo futuras infirmitates, quibus homines grauiter opprimerentur, in earum remedium medicamenta produxit haec illis, illa his morbis vitia.

Altissimus creauit de terra medicamenta, & vir prudens non abhorrebit ea. Quae esset infirmitas grauior? quod venenum magis pestiferum? illud scilicet, quod medicinis vim tolleret effectiuam, tunc enim ex Hammonis fonte petenda foret medicina & esset morbus irremediabilis: actum esset. Qui tam prouidè corporis infirmitatibus studuit per medicamenta curandis, ex eo quòd illis nos grauandos praesciret; deesse non poterat quin animae infirmitatibus suas procrearet medicinas: quotidianum enim nouit hunc nobis esse casum; eisque tam sagaciter prouidit, vt omnibus vnicam & vniuersalem praescripserit medicinam. Et quoniam, quae so, haec? Loquatur D. August. *Sane antidotum, quod contra omnes putredines, contra omnium peccatorum venena plurimum valet, Hoc est, vt dicas, & verè dicas Domino Deo tuo: Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris. Hoc enim pactum cum agrotis medicus conscripsit, atque firmavit.*

Hinc consequens est, illud perniciosissimum fore venenum; quod huic medicinae virtutem eriperet: Quod vero illud? inimicis nolle demittere iniurias. Magna est tentatio (asserit D. August.) *charissimi, magna tentatio est in hac vita, quando illud nostrum tentatur, quo meremur veniam scubi tentari lapsi fuerimus.* Horrenda tentatio est, quando nobis tollitur, vnde aliarum tentationum vulneribus sanari possumus: Porro intelligite me, ait S. Doctor, *Scio nondum me intellexistis, adeste animo, vt intelligatis.* Tentat te diabolus ad lasciuiam, auaritiã, gulam, iram, superbiam &c. incidis in has tentaciones quibus anima tua periculose infirmatur: status est iustus, agitur de animae salute. Nosti remedium? noui. Confuge ad Dei misericordiam: accede,

deprecare: *Dimitte nobis debita nostra.* Verumtamen, caue, ne in tentationem incidas grauissimam & perniciosissimam. Quoniam haec? nolle te reconciliati fratri tuo, qui in te peccauit. Horrenda tentatio, molesta, vtemenda omnibus viribus, omni virtute vitanda. Quae est illa? quando nobiscum agitur, vt vindicemus nos, ira exasperatur, & frondet homo vindicari. Horrenda tentatio, vnde enim accepturus veniam fueras pro ceteris delictis, hoc praesens. Si quid alijs sensibus, alijs cupiditatibus peccaueras, hinc eras sanandus, quia dicitur *eras. Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus, debitoribus, nostris.* Diabolus qui te mouet & intelligat vt vindictam sumas, omne tibi conatur auferre huius medicinae emolumentum sine qua scelerum tuorum non curabuntur infirmitates. *Qui se infligat vt vindicetur perdet tibi, quod diciturus eras, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris. Illo perdit, cuncta tenentur, omnino nihil dimittitur. Tenete illud foris, fratres, Ait idem D. August. Quis ad huiusmodi antidotum renuntiauerit, nulla illi spes salutis omnino remanebit. Qui mihi dixerit, non remitto peccata, quae in me foris homines peccant, non est, vnde illi promissum salutem.*

Norum est, ait D. Aug. quod nauis maris vndas persecanti contingit, quae cum tor scateat rimis, impossibile est aquam non subintrare, modo per illam, modo per aliam. In huius defectum remedium inuenerunt experti maris naucleri anthliam & cochlear, vt nauis aqua euacueretur, hoc si omiserint, actum est de nauis. Vt nauis mundi huius pelagus transcurrimus, tot scatenetes rimulis, quot sensibus, & potentis, quibus quotidie subinflunt imperfectiones, defectus, peccata: quae nisi anthliam exhauriamus, iacta est alea, in profundissimum inferni demergemur. Dedit nobis expertissimus nauclerus, ad fastidium navigationis nostrae iter cochlear, quo per anthliam aquam exhauriamus & sentinam expurgemus: quae est illa? *Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus.* Omittite illud cochlear, quo peccatorum tuorum sentinam expurges, aeternam peribis. Audite libet eius verba: *Sentinam ista: Dimitte nobis debita nostra &c.* Sic est in corde hominis quomodo cadus. Inde sentinatur nauis in pelago, non potest nisi aquam admittere per rimas compaginis suae, quae si non exhauriatur, nauem opprimit: Sic in ista vita, habemus quasiam mortaliã fragilitatisque nostra rimulas, per quas intrat peccatorum de fluctibus huius saeculi accipiamus tanquam stilam, istam sentinam, ne demergamur: dimittamus debita debitoribus nostris.

Eccl. c. 38. 4.
1 V.
Efficacissimum:
torum
remedium
est in
inria
remissio.
D.
Aug.
Ser. 34.
de diuersis
s. 6.
La. 10.

D.
L.
H.
P.
4.
To
S.
S.
Ser.
6. 11.
D.
Ar.
Ibid.
13. 6.
Lib. 10.
Hom.
Hom.
41. 4.
9.
V.
Simil.
litatib.

D. 1. *fris, ut dimittat nobis Deus debita nostra. Qui vult*
 2. *dicere effeciter, (adiungit idem D. August.) Di-*
 3. *mittite nobis debita nostra, oportet quod dicat vera-*
 4. *citer, sicut & nos dimissimus debitoribus nostris, si*
 5. *hoc, quod est posterius, aut non dicit, aut fallaciter*
 6. *dicit, illud quod prius est, inanimiter dicit.*
 7. *Optimè hoc nouerat caelestis magister, (vt*
 8. *notat idem D. Aug.) cum (qui nobis eam à se*
 9. *compositam orationem dederat, in qua conti-*
 10. *uentur omnes petitiones eorum omnium, quæ*
 11. *nobis sunt necessaria ad corporis & animæ salu-*
 12. *tem; petimus enim vt Dei nomen in nobis san-*
 13. *ctificetur, hoc est, vt nos reddat sanctos, vt det*
 14. *nobis regnum suum, & panem quotidianum*
 15. *&c.) super illarum nullam reflectat nisi super*
 16. *hanc: Dimittite nobis debita nostra, sicut & nos di-*
 17. *missimus debitoribus nostris, tamquam quæ nobis*
 18. *permaximè expedit, & immediatè subiungit: Si*
 19. *dimiseritis hominibus peccata eorum, dimittet &*
 20. *vobis Pater vester caelestis delicta vestra. Et ratio*
 21. *patet: quod si in prioribus petitionibus erraue-*
 22. *ritis, ecce remedium præsens, vt hæc nimirum*
 23. *adimpleas; porro in hac si erraueris omni careat*
 24. *aliæ remediis. Quare post hæc orationem, non*
 25. *aliquid inde nobis tractauit, vel quod à capite po-*
 26. *nit, vel quod in fine conclusit, vel quod in medio*
 27. *collocauit? Si enim non id vobis sanctificatum fue-*
 28. *rit nomen Dei, aut si non pertinueritis ad regnum*
 29. *Dei, aut si Deus non vos euiderit, vt non intre-*
 30. *tu in terram suam, quare nihil horum? Sed quid?*
 31. *Amen dico vobis, quia si dimiseritis &c. propter il-*
 32. *lud, dimittite nobis debita nostra, sicut & nos dimis-*
 33. *imus debitoribus nostris: prætermisisti omnibus pe-*
 34. *tionibus quas nos docuit, illam maxime docuit.*
 35. *Super illa Dominus non reflectit, quod si in illis*
 36. *quis delinquat, in hoc posuit remedium, vnde*
 37. *super illud datà reflectit opera, Non multum fue-*
 38. *runt illa commendanda in quibus si peccator est,*
 39. *vnde curetur agnoscat, commendanda cætera, in*
 40. *quibus si peccaueris, non est, vnde sanetur.*

§. 18. Huius legis obseruatione, maximum om-
 niam obtinetur donum, quod homini Deus
 concedere potest. & hoc est, vt in rei veri-
 tate sit filius Dei.

57 Iam secundum intelliges, quanti sit commo-
 di huic obedire mandato, si audieris id quod
 Christus dicit; quod illo medio obtinebis
 donum sublimissimum, quod Deus ipse totà suà
 omnipotentia tribuere potest puræ creaturæ,
 quod est, sua diuina gratia, quæ est diuina suæ

naturæ quædam participatio, eminentissima
 quæ realiter & verè hominem facit filium Dei:
 filium Dei te implicat esse per naturam, sed
 facit te talem per gratiam. O quæ gratia hæc
 tam immensa! O quæ magnitudo & excellen-
 tia huius supernæ virtutis! quæ nos constituat
 filios Dei per gratiam, cum tales non esse per
 naturam omninò sit impossibile: *Vt sitis filij*
Patris vestri. Valde subtiliter expendit hoc D.
 Chrysolost. *Cogita, obsecro, dilectè, quanta sit hu-*
ius virtutis magnitudo, & discite, vel ex præmij,
quæ propter illam vniversi Dominus promisit. Præ-
clarum quiddam est gratia, quam nobis Deus
ad huius præcepti concedit obseruantiam, sicut
liquidò patet, in eo quòd nos ad dignitatem fi-
liorum Dei per gratiam attollat, & nobis hinc
subsequatur præmij magnitudo, quam nobis
promittit mandatum hoc custodientibus Domi-
nus vniversi. Hoc mirantur omnes. De quo e-
legantè D. August. Mira semperque miranda
diuina propitiationis benignitas: serui digni non
sumus, & ecce filij Dei facti sumus, heredes qu-
idem Dei, coheredes autem Christi. O præcel-
lens, & caeleste donum. De hoc titulo plurimum
Papa gloriatur: Seruus seruorum Dei. Si esse ser-
uum & famulum Dei, res tanti sit, vt ipse sum-
mus Pontifex se seruuum talis serui cognomi-
net, quid erit, realiter nominari & esse filium
Dei? Hanc incomprehensibilem obtinebis alti-
tudinem, si in rei veritate, & sincera charitate
dixeris eos, qui te odèrunt, benefeceris tibi
malefacientibus. Qui ultra tibi requirendum?
Num quid sublimius posset mens tua deside-
tate?

Licebit nobis modò canere illud Dauidis: *Re-*
plac in bonis desiderium tuum. Hoc primum ho-
 minis fuit desiderium: erimus sicut Dii, &
 præsertim, vt notat D. Thom. erimus similes
 filio Dei. Accedens diabolus, promisit illi fra-
 dulenter & mendaciter, se eius desiderio satisfac-
 turum, si rem inhihibitam faceret, si Dei præ-
 ceptum transgrediretur. Infelix ille tanto eius
 aestuabat desiderio, vt se in illam partem decli-
 naret, & nescit factus non est similis filio Dei,
 sed & bestiis comparatus: sicut repetitò carmi-
 ne cinit Dauid: *Homo cum in honore esset, non*
intellexit: comparatus est iumentis insipientibus,
& similis factus est illis. Adest Christus Domi-
nus, & replac in bonis desiderium tuum. O Ho-
mo: optas verè & realiter fieri filius Dei? Ve-
rene esse similis ipsi Deo? Quò rem agas bo-
nam, hoc tibi offerò: Diligite inimicos vestros
&c. vt sitis filij Patris vestri.

D. CHR.
 Ho. 27. in
 Gen. ad
 finem.
 To. 1.
 D. Avc.
 Lib. medig.
 c. 16.
 To. 29.

